

НАРЕДБА № 10 ОТ 4 ДЕКЕМВРИ 2007 Г. ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА КВАЛИФИКАЦИЯ ПО ПРОФЕСИЯ "РАБОТНИК В ОБУВНО И КОЖЕНО-ГАЛАНТЕРИЙНО ПРОИЗВОДСТВО"

В сила от 15. 02.2008 г.

Издадена от Министерството на образованието и науката

Обн. ДВ. бр.16 от 15 Февруари 2008г.

Раздел I.

Общи положения

Чл. 1. С тази наредба се определя Държавното образователно изискване (ДОИ) за придобиването на квалификация по професия 542100 "Работник в обувно и кожено-галантерийно производство" от област на образование "Производство и преработка" и професионално направление 542 "Производство на текстил, облекло и кожени изделия" съгласно Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6, ал. 1 от Закона за професионалното образование и обучение.

Чл. 2. Държавното образователно изискване за придобиването на квалификация по професия 542100 "Работник в обувно и кожено-галантерийно производство" съгласно приложението към тази наредба определя изискванията за придобиването на първа степен на професионална квалификация за специалността 5421001 "Обувно и кожено-галантерийно производство".

Чл. 3. (1) Въз основа на ДОИ по чл. 1 и рамковите програми по чл. 10, ал. 3 от Закона за професионалното образование и обучение се разработва учебен план и учебни програми за обучението по съответната специалност по чл. 2.

(2) Документацията по ал. 1 за професионално образование се разработва от Министерството на образованието и науката, а за професионално обучение - от обучаващата институция.

Раздел II.

Съдържание на държавното образователно изискване

Чл. 4. (1) С ДОИ по чл. 1 се определя равнището на задължителната професионална подготовка в края на обучението по професията, което гарантира на обучаемия възможност за упражняване на професията "Работник в обувно и кожено-галантерийно производство".

(2) Държавното образователно изискване за придобиването на квалификация по професията "Работник в обувно и кожено-галантерийно производство" определя общата, отрасловата и специфичната задължителна професионална подготовка за професията, както и задължителната чуждоезикова подготовка по професията и избираемата подготовка.

(3) Съдържанието на всеки вид задължителна професионална подготовка по ал. 2 включва:

1. необходимите професионални компетенции (знания, умения и професионално-личностни качества);
2. тематичните области, от които се формира съдържанието на учебните предмети/модули.

Чл. 5. С ДОИ по чл. 1 се определят и входящото образователно равнище, профилът на професията, целите на обучението, оценяването по време и при завършване на обучението, удостоверяването на придобитата професионална квалификация, необходимата материална база.

Преходни и Заключителни разпоредби

§ 1. Лицата, които са приети за обучение до учебната 2003/2004 г., включително по специалности и професии от професионално направление "Оператори в шевно, галантерийно и обувно производство" от Списъка на специалностите и професиите за професионалните училища на Министерството на образованието, науката и културата от 1993 г., се обучават и завършват обучението си по учебните планове и учебните програми, които са действали при постъпването им.

§ 2. Тази наредба се издава на основание чл. 17, т. 3 и във връзка с чл. 16, т. 7 от Закона за народната просвета.

§ 3. Наредбата влиза в сила от деня на обнародването ѝ в "Държавен вестник".

Приложение към чл. 2

Държавно образователно изискване за придобиване на квалификация по професията "Работник в обувно и кожено-галантерийно производство"

Професионално направление:	
542	Производство на текстил, облекло, обувки и кожени изделия
Наименование на професията:	
542100	Работник в обувно и кожено-галантерийно производство

1. Входни характеристики

1.1. Степен на професионална квалификация и входящо образователно равнище

В таблица 1 е представена специалността, включена в "Работник в обувно и кожено-галантерийно производство" съгласно Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6, ал. 1 от Закона за професионалното образование и обучение (ЗПОО) съгласно Заповед № РД-09-413 от 12.05.2003 г., изменен и допълнен със Заповед № РД-09-04 от 8.01.2004 г., Заповед № РД-09-34 от 22.01.2004 г., Заповед № РД-09-255 от 9.04.2004 г., Заповед № РД-09-274 от 18.02.2005 г., както и входящото минимално образователно равнище за придобиване на първа степен на професионална квалификация.

Таблица 1		
Специалност	Степен на професионална квалификация	Входящо минимално образователно равнище
5421001 Обувно и кожено-галантерийно производство	първа	завършен шести клас от основното образование

1.2. Изисквания към здравословното състояние на кандидатите за обучение

Кандидатът за обучение трябва да бъде физически годен и психически здрав да упражнява професията "Работник в обувно и кожено-галантерийно производство", което се удостоверява с медицинско свидетелство, доказващо, че тази професия не му е противопоказана (чл. 14, ал. 3 ЗПОО).

2. Профил на професията

2.1. Дейности, предмети и средства на труда и професионални компетенции

Основните характеристики на профила на професията са представени в таблица 2.

Таблица 2

Описание на трудовите дейности (задачи)	Предмети и средства на труда	Професионални компетенции		
		знания за:	умения за:	професионално-личностни качества
1	2	3	4	5
1. Специалност 5421001 "Обувно и кожено-галантерийно производство"				
1. Извършва товаро-разтоварни дейности на основни и спомагателни материали и на готова продукция в обувното и кожено-галантерийното производство.	Транспортни средства за извършване на товаро-разтоварни дейности; Вътрешноцехови и междуцехови транспортни средства; контейнери, ръчни колички транспортни ленти; Задания.	Транспортни средства - видове, приложение; Организация на производството в кожено-галантерийно предприятие; Правила за работа с вътрешнозаводски транспорт.	Прилагане на изискванията за обслужване на транспортните средства.	Дисциплинираност; Точност; Устойчивост на вниманието; Наблюдателност.
2. Познава и сортира основни материали и зарежда кроялен участък (по задание).	Основни лицеви материали - естествени кожи, кожозаместители, хастари; Основни твърди материали: листови и полуфабрикати; Разкройна карта, асортимент.	Видове материали, изискванията при сортирането им, предназначение, мерни единици; Съдържание на разкройна карта и асортимент.	Разчитане на планови задания; Комплектоване на партиди; Разпознаване на основните материали.	Точност; Умения за работа в екип.
3. Комплектова и транспортира скроени детайли,	Калъпи; Комплектовани детайли;	Видове калъпи и тяхната номерация; Номерация на	Зареждане на отделните участъци съобразно	Точност; Устойчивост на вниманието.

полуфабрикати по участъци и работни места (по задание).	Полуфабрикати; Съоръжения за вътрешноцехов транспорт.	детайли; Комплектоване на модел и на производствена партида.	асортимента и производствените задания.	
4. Фасонира и почиства обувни и кожено-галантерийни изделия.	Фасониращи материали; Ножици; Четки; Повърхностно активни вещества.	Технологични изисквания при механична дообработка на готови обувни и кожено-галантерийни изделия.	Почистване на готовите изделия от механични замърсители; Почистване с ПАВ и миешци разтвори.	Технологична дисциплина; Самоконтрол.
5. Етикетира и опакова готови обувни и кожено-галантерийни изделия.	Етикети; Контролни марки; Опаковъчни материали - кутии, ПАК.	Стандартизационни изисквания за опаковка и маркировки на готови обувни и кожено-галантерийни изделия; Реквизити на етикета.	Опаковане и етикетиране на готови обувни и кожено-галантерийни изделия.	Умения за работа в екип; Точност; Устойчивост на вниманието.
6. Спазва нормативните изисквания за здравословни и безопасни условия на труд.	Инструкции за безопасна работа с машини и съоръжения; Работно облекло и лични предпазни средства.	Правила за здравословни и безопасни условия на труд.	Поддържане на ред и чистота на работното място.	Лична отговорност; Самоконтрол.

2.2. Тенденции в развитието на професионалното направление

Производството на текстил, облекло, обувки и кожени изделия ще продължи да се развива преобладаващо в малки и средни предприятия, които ще внедряват съвременни технологии и оборудване.

2.3. Възможности за професионална реализация

Придобилите първа степен на професионална квалификация по професията "Работник в обувно и кожено-галантерийно производство" могат да постъпват на работа на длъжности, които съответстват на следните професии от НКПД (2006 г.): Код 9322 0003 "Етикировач (ръчно)"; Код 9322 0004 "Зареждач, промишлено производство (ръчно)"; Код 9322 0005 "Зареждач, материали и полуфабрикати"; Код 9322 0015 "Опаковач"; Код 9322 0016 "Пакетировач"; Код 9333 0008 "Товарач"; Код 9333 0004 "Преносвач (ръчно)".

2.4. Възможност за повишаване на професионалната квалификация

Придобилите първа степен на професионална квалификация по професията "Работник в обувно и кожено-галантерийно производство" могат да се обучават и за придобиване на първа степен на професионална квалификация по професията "Обущар", като обучението по общата задължителна професионална подготовка - единна за всички професионални направления, и по отрасловата задължителна професионална подготовка се зачита.

Придобилите първа степен на професионална квалификация по професията "Работник в обувно и кожено-галантерийно производство" могат да продължат обучението си за придобиване на втора степен на професионална квалификация по професията "Оператор в производството на обувни и кожено-галантерийни изделия", ако отговарят на изискванията за входящо минимално образователно ниво, като обучението по общата задължителна професионална подготовка се зачита.

3. Цели на обучението

Основната цел на обучението по професията "Работник в обувно и кожено-галантерийно производство" - първа степен на професионална квалификация, е придобиване на знания, умения и личностни качества за реализация по професията.

3.1. Подцели за формиране на ключови компетенции при обучението по общата задължителна професионална подготовка - единна за всички професионални направления

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

- знае и прилага основните правила за здравословни и безопасни условия на труд на работното място;
- не замърсява с работата си околната среда;
- умее да работи в екип;
- познава правата и задълженията си като участник в трудовия процес съгласно Кодекса на труда;
- разбира договорните отношения между работодател и работник;
- разбира своята роля в производството и да съзнава необходимостта от повишаване на квалификацията си.

3.2. Подцели за формиране на базисни компетенции за изпълнение на дейностите от "Профила на професията" при обучението по отрасловата задължителна професионална подготовка - единна за всички професии от професионално направление "Производство на текстил, облекло, обувки и кожени изделия"

След завършване на обучението по професията обучаемият трябва да:

- познава и спазва технологичните изисквания при изпълнение на операциите и дейностите;
- познава организацията на фирмата и правомощията на длъжностните лица;
- умее да разчита задания за зареждане.

3.3. Подцели за формиране на специфични компетенции за изпълнение на дейностите от "Профила на професията" при обучението по специфичната за професията "Работник в обувно и кожено-галантерийно производство" задължителна професионална подготовка:

3.3.1. Специалност 5421001 "Обувно и кожено-галантерийно производство"

След завършване на обучението по професията и специалността обучаваният трябва да:

- познава организацията на производство на обувни и кожено-галантерийни изделия;
- извършва товаро-разтоварителни работи на основни и спомагателни материали и на готова продукция в обувното и кожено-галантерийното производство;
- познава и сортира основни и спомагателни материали;
- зарежда кроялни участъци (съгласно задание);
- комплектова детайли и транспортира полуфабрикати по участъци и работни места;
- фасонира и почиства готови изделия;
- етикетира и опакова готови изделия, поставя други реквизити съгласно изискванията за съхранение на готови обувни и кожено-галантерийни изделия;
- спазва нормативните изисквания за здравословни и безопасни условия на труд на работното място.

4. Съдържание на обучението

Обучението по задължителната професионална подготовка, включващо теория и практика, се регламентира с учебен план и учебни програми, които се разработват на базата на ДООИ по професията "Работник в обувно и кожено-галантерийно производство" - първа степен на професионална квалификация.

Учебният план се изгражда върху основата на учебна предметна или модулна система. Изучават се учебни предмети или модули, в които се излагат системни научни знания, съобразени с възрастовите и познавателните особености на обучаваните. С учебния план се определя броят на часове за изучаването на учебните предмети (модули).

Учебната програма определя целите и задачите на обучението по съответния учебен предмет или модул от учебния план, представя тематично съдържанието на учебния материал, дава най-общи методически указания за организацията и провеждането на обучението.

Съдържанието на обучението по професията "Работник в обувно и кожено-галантерийно производство" - първа степен на професионална квалификация, е представено в таблица 3.

Таблица 3

Съдържание на обучението	
Професионални компетенции	Тематични области
1	2
Обща задължителна професионална подготовка - единна за всички професионални направления	
1. Спазва основните правила за здравословни и безо-	Здравословни и безопасни условия на труд;

пасни условия на труд на работното място.	Колективни и лични предпазни средства; Долекарска помощ; Пожарна и аварийна безопасност; Опазване на околната среда; Правила за действие при бедствия, аварии и катастрофи.
2. Умее да работи в екип, да формулира проблеми, да задава въпроси, да прави отчет на извършената работа.	Видове общуване; Принципи на деловото общуване.
3. Разбира собствената си роля в производството и съзнава необходимостта от повишаване на квалификацията си.	Професионално и кариерно развитие.
4. Познава правата и задълженията си като участник в трудовия процес съгласно Кодекса на труда, разбира договорните отношения между работодател и работник.	Трудов договор и трудови правоотношения; Работно време, почивки, отпуски; Права и задължения; Трудови спорове и решаването им; Социално осигуряване и лично застраховане.
Отраслова задължителна професионална подготовка - единна за всички професии от професионалното направление	
5. Познава организацията на предприятието и правомощията на длъжностните лица.	Нормативни документи в производството; Организация на работното място.
6. Спазва технологичната	Видове технологични

дисциплина при изпълнение на трудовите дейности.

процеси;
Видове машини, апарати и съоръжения;
Видове техническа и технологична документация.

---

7. Разчита задания за зареждане.

Разкройна карта, инструкции за опаковане и експедиране.

Специфична за професията "Работник в обувна и кожено-галантерийна промишленост" задължителна професионална подготовка

---

8. Извършва товаро-разтоварителни работи на основни и спомагателни материали и на готова продукция.

Вътрешнозаводски транспорт - видове, правила за безопасна работа;
Транспортни съоръжения и средства за товаро-разтоварителни работи.
Техника на безопасност при работа с транспортни средства и съоръжения.

---

9. Зарежда кроялни участъци с основни и спомагателни материали за обувно и кожено-галантерийно производство съобразно използваните съоръжения.

Съоръжения за кроене;
Видове естествени кожи;
Видове изкуствени и синтетични кожи;
Картони, текстили, мукави;
Помощни материали.

---

10. Комплектова детайли и полуфабрикати и ги транспортира по работни места и участъци

Организация на производствения процес в обувно и кожено-галантерийно предприятие;
Особености на технологичния процес при производство на обувни и кожено-галантерийни изделия;
Технологични задания;

	Номерации и комплектоване на партиди.
11. Фасонира и дообработка готовата продукция.	Правила за почистване на готови обувни и кожено-галантерийни изделия; Видове дообработки и приложението им
12. Етикетира, опакова и поставя реквизити на обувни и кожено-галантерийни изделия	Правила за етикетиране и опаковане; Правила за съхраняване на готови изделия; Етикети - съдържание.

5. Система за оценяване и сертифициране

Оценяването на знанията, уменията и професионално-личностните качества на обучаваните в институциите на системата за професионално образование и обучение е в съответствие с изискванията на Наредба № 3 от 2003 г. за системата на оценяване, издадена от министъра на образованието и науката (обн., ДВ, бр. 37 от 2003 г.; попр., бр. 48 от 2003 г.; изм., бр. 46 от 2004 г.; изм. и доп., бр. 65 от 2005 г., в сила от учебната 2005/2006 г.). При оценяването се определя степента на постигане на поставените цели и подцели на обучението. Оценкаите от проверките се изчисляват по шестобалната система.

5.1. Оценяване на междинно ниво

5.1.1. За оценяване по теория

Слаб 2 - обучаемият не е овладял терминологията, основните понятия и факти и не умее да възпроизвежда базови знания.

Среден 3 - обучаемият познава основните понятия и факти, умее да ги дефинира, възпроизвежда базови знания.

Добър 4 - обучаемият разбира, обяснява и сравнява факти, зависимости, принципи.

Много добър 5 - обучаемият умее да прилага усвоените знания в познати ситуации.

Отличен 6 - обучаемият прилага усвоените знания в променени условия.

5.1.2. За оценяване по практика

Слаб 2 - обучаемият не умее да извършва елементарни трудови дейности и технологични операции.

Среден 3 - обучаемият изпълнява елементарни трудови дейности и технологични операции по предварително зададени параметри, като спазва изискванията за здравословни и безопасни условия на труд.

Добър 4 - обучаемият изпълнява самостоятелно основни трудови дейности и технологични операции, като спазва изискванията за здравословни и безопасни условия на труд.

Много добър 5 - обучаемият изпълнява самостоятелно практическа задача, като спазва изискванията за здравословни и безопасни условия на труд и анализира допуснати грешки.

Отличен 6 - обучаемият изпълнява самостоятелно практическа задача при нови условия, като спазва изискванията за здравословни и безопасни условия на труд и прави самооценка на дейността си.

5.1.3. При оценяване на обучение, организирано на модулен принцип, се разработва система за оценяване, която включва:

- описание на професионалните компетенции, които ще бъдат проверявани при всяко изпитване;
- определяне на минималния брой точки, при който обучаваният се счита за издържал (обучаваният е овладял минималните знания и умения, необходими да продължи обучението му);
- определяне на критерии за оценяване на всяка задача от изпитването;
- въвеждане на коефициент на тежест за всяка изпитна процедура при оформяне на окончателната оценка;
- задаване на формула (скала) за изчисляване на оценката по шестобалната система.

5.1.4. Инструменти за оценяване - тест, практическо задание, устно и писмено изпитване, практически задачи и др., се разработват в съответствие с научните изисквания за всеки от тях. Степента на трудност на конкретните въпроси, задачи, задания и др. е съобразена с равнището на професионалните компетенции, зададено в т. 3 "Цели на обучението". Оценката е комплексна и се формира от оценките, получени от различните методи за проверка на усвоените знания и умения.

5.2. Оценяване на изхода

Държавните изпити за придобиване на първа степен на професионална квалификация са два - по теория на професията и по практика на професията, и се провеждат по национални изпитни програми, утвърдени от министъра на образованието и науката в съответствие с ДОИ за придобиване на квалификация по професията "Работник в обувна и кожено-галантерийна промишленост".

5.2.1. Изпит по теория

Критериите за оценяване са формулирани като обобщение на подцелите от "Цели на обучението". Показателите за оценяване отразяват степента на постигане на подцелите. Критериите и показателите за оценяване, както и тежестта им в общата оценка, са представени в таблица 4.

Таблица 4

Критерий	Показатели	Тежест (%)
1. Знания за общите и специфичните трудови дейности при производство на обувни и кожено-	Познава основните етапи на технологичния процес при изработване на обувни и кожено-галантерийни изделия; Разчита технологична документация; Разпознава основни и	60

	спомагателни материали в обувното и кожено-галантерийното производство.	
2. Икономически знания и знания за трудови правоотношения.	Знания за общите принципи на трудовото законодателство; Знания за формите и принципите на формиране на работната заплата; Знания за фирмената организация и правомощията на длъжностните лица.	20
3. Знания за здравословни и безопасни условия на труд.	Знания за безопасна работа на работното място; Знания за правилата за безопасност при експлоатация на транспортни средства и съоръжения; Познава начините за оказване на долекарска помощ на пострадали при трудова злополука.	20
	Общо	100

5.2.2. Изпит по практика

Критериите за оценяване са формулирани като обобщение на подцелите от "Цели на обучението". Показателите за

оценяване отразяват степента на постигане на подцелите. По време на изпита обучаваните се поставят при еднакви предварително известни условия и им се дават указания за работа.

Критериите и показателите за оценяване, както и тежестта им в общата оценка, са представени в таблица 5.

Таблица 5

Критерий	Показатели	Тежест (%)
1	2	3
1. Спазва изискванията за здравословни и безопасни условия на труд при изпълнение на трудовите дейности.	Умения за безопасна работа с инструменти, машини и съоръжения; Умения за правилна организация на работното място.	20
2. Качество на изпълнение на практическото задание.	Умения за изпълнение на трудовите дейности съобразно изискванията за качество; Умения за зареждане на материали и полуфабрикати - по задание; Умения за работа с транспортни съоръжения и машини при спазване на технологичните изисквания.	55
3. Самостоятелност при изпълнение на практическата	Умение за изпълнение на практическата задача за регламен-	25

задача	тираното време; Умения за самооценка на допуснатите отклонения от заданието и анализ на причините.
	Общо 100

5.3. Удостоверяване на професионалното образование и обучение

Удостоверяването на професионалното образование и обучение се определя съгласно Закона за професионалното образование и обучение.

Завършено професионално образование се удостоверява със:

1. диплома за завършено средно образование;
2. свидетелство за професионална квалификация.

Завършено професионално обучение с придобиване на степен на професионална квалификация се удостоверява със:

1. свидетелство за основно образование или документ за завършен клас от основното или средното образование;
2. свидетелство за професионална квалификация.

За завършено професионално обучение за придобиване на квалификация по част от професията, за актуализиране или за разширяване на професионалната квалификация се издава удостоверение за професионално обучение.

Съдържанието на документите се определя съгласно Държавното образователно изискване за документите за системата на народната просвета - Наредба № 4 от 2003 г. за документите за системата на народната просвета, издадена от министъра на образованието и науката (обн., ДВ, бр. 41 от 2003 г.; попр., бр. 48 от 2003 г.; изм. и доп., бр. 65 от 2003 г., бр. 47 от 2004 г., бр. 55 от 2005 г. и бр. 47 от 2006 г.).

6. Изисквания към материалната база

Обучението по теория се осъществява в учебни кабинети, а по практика - в учебни работилници или в базови обекти след сключване на договор.

Материалната база трябва да е съобразена с изискванията на Министерството на образованието и науката, Министерството на труда и социалната политика, Министерството на здравеопазването, отрасловите ведомства и съответните български стандарти.

Нормативните изисквания към материалната база са съобразени с дейностите, които ще се извършват, и с методическите указания.

За постигането на целите на професионалното обучение материалната база трябва да обхваща:

6.1. Учебни кабинети

В учебен кабинет се провежда обучението по теория на професията.

6.1.1. Основно оборудване и обзавеждане

Работно място на всеки обучаван (работна маса и стол), работно място на обучаващия (работна маса и стол), учебна дъска, шкафове, гладка свободна стена за окачване на табла, платно за прожектиране, дъска за писане, други средства за обучение и дидактическа техника.

6.1.2. Учебни помагала

Табла с мостри, схеми, образци от готови изделия, учебни филми, инструкционни карти, разкройни карти и планови задания, схеми на машини и съоръжения.

6.2. Учебна работилница

В учебни работилници се провежда обучението по практика на професията. Те се оборудват с машини и съоръжения, както и със съответни помагала, съобразно усвояваната професия и специалности. Учебните работилници трябва да осигуряват работни места за всички обучаеми, както и едно работно място за обучаващия.

6.2.1. Основно оборудване и обзавеждане

Хранилище за съхранение на материали и образци, шкафове, кройчна маса със съоръжения (дъски и ножове) за кроене, учебна дъска, шкафчета за съхранение на работното облекло, пластмасови кутии за детайли, регали за готови изделия, заточващ шмиргел.

6.2.2. Учебни помагала

Мостри на детайли и готови изделия, ножици, замби, табла, инструкционни карти, калъпи, четки, спиртни лампи, лепило, финишни и опаковъчни материали.

7. Изисквания към обучаващите

7.1. По теория:

· да притежават образователно-квалификационна степен "бакалавър" или "магистър" по специалността, по която извършват професионална подготовка.

7.2. По практика:

· да притежават образователно-квалификационна степен "магистър", "бакалавър" или "специалист" по специалността, по която извършват професионална подготовка.

8. Процедури за преглед и актуализиране на Държавното образователно изискване:

- апробиране на ДОИ в обучаващи институции;
- текущ мониторинг на дейностите, свързани с внедряване на ДОИ;
- ежегоден анализ на резултатите и промени при доказана необходимост.